

**PLANUL DE ACȚIUNE AL UE PRIVIND
BIODIVERSITATEA:**

EVALUARE 2010

***Europe Direct este un serviciu care vă ajută să găsiți răspunsuri
la întrebările privind Uniunea Europeană***

**Număr gratuit (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Nu toți operatorii de telefonie mobilă permit accesul la numerele 00 800; aceste apeluri pot fi facturate

Mai multe informații despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (<http://europa.eu>).

Datele de catalogare se regăsesc la sfârșitul acestei publicații.

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2010

ISBN xxxxxx

DOI xxxxxx

© Uniunea Europeană, 2010

Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei.

Imprimat în Belgia

IMPRIMAT PE HÂRTIE RECICLATĂ CĂREIA I S-A ACORDAT ETICHETA ECOLOGICĂ EUROPEANĂ PENTRU HÂRTIE GRAFICĂ
([HTTP://EC.EUROPA.EU/ECOLABEL](http://ec.europa.eu/ecolabel))

Cuprins

Introducere	p 4
De ce este importantă biodiversitatea?	p 6
Starea biodiversității în Europa	p 7
Evaluarea 2010 a Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea	p 14
Obiectivul 1: Protejarea celor mai importante habitate și specii din UE	p 14
Obiectivul 2: Conservarea și refacerea biodiversității și a serviciilor ecosistemice în zonele rurale neprotejate ale Uniunii Europene	p 17
Obiectivul 3: Conservarea și refacerea biodiversității și a serviciilor ecosistemice în mediul marin neprotejat al UE	p 20
Obiectivul 4: Creșterea compatibilității dintre dezvoltarea regională și teritorială și biodiversitatea în UE	p 23
Obiectivul 5: Reducerea substanțială a efectelor produse de speciile alogene invazive asupra biodiversității în UE	p 25
Obiectivul 6-7-8: Consolidarea rolului UE în combaterea pierderii biodiversității la nivel mondial	p 27
Obiectivul 9: Susținerea adaptării biodiversității la schimbările climatice	p 29
Obiectivul 10: Îmbunătățirea substanțială a bazei de cunoștințe.....	p 31
Măsuri de sprijin	p 33
Bibliografie suplimentară	p 34

INTRODUCERE

În anul 2006, Comisia Europeană a elaborat un plan de acțiune al UE privind biodiversitatea, care a fost ulterior aprobat de către cei 27 de miniștri de mediu ai UE. Scopul acestuia a fost stabilirea unui program cuprinzător de acțiuni și obiective care să ofere Uniunii Europene posibilitatea de a-și îndeplini angajamentul de a stopa pierderea biodiversității până în 2010.

După patru ani, a sosit momentul să se efectueze un bilanț al planului de acțiune privind biodiversitatea și să se evalueze impactul acestuia asupra biodiversității din Europa. În acest scop, Comisia a efectuat o evaluare detaliată a planului de acțiune, trecând în revistă progresele înregistrate cu privire la fiecare dintre cele 150 de acțiuni care alcătuiesc planul. De asemenea, Agenția Europeană de Mediu a elaborat un raport privind situația de referință a biodiversității în UE pentru anul 2010, care furnizează cele mai recente date și cifre referitoare la starea și tendințele diferitelor componente ale biodiversității și ecosistemelor din UE.

Prezenta broșură rezumă principalele constatări din cele două documente și subliniază principalele realizări înregistrate în cadrul celor zece obiective cheie ale Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea din 2006.

Principala concluzie a evaluării 2010 este că, deși s-au înregistrat progrese importante în unele domenii, de exemplu cu privire la finalizarea rețelei UE de zone protejate Natura 2000 și în ceea ce privește reducerea poluării de la surse punctuale în corpurile de apă dulce, obiectivul general de stopare a pierderii biodiversității până în 2010 nu a fost realizat.

Până la 25% din speciile de animale din Europa sunt încă pe cale de dispariție și chiar speciile comune suferă în continuare din cauza lipsei de habitate corespunzătoare în afara zonelor protejate. Expansiunea urbană, dezvoltarea industrială și noile infrastructuri continuă să se răspândească într-un ritm rapid în întreaga Europă, adesea în detrimentul zonelor naturale rămase.

În Europa se constată nu numai pierderea, degradarea și fragmentarea constantă a habitatelor naturale, ci și faptul că ecosisteme întregi sunt pe punctul de a se prăbuși. Posibilele consecințe sunt extrem de grave. Bunăstarea noastră economică și socială depinde în foarte mare măsură de fluxul continuu de „servicii ecosistemice” vitale, însă beneficiile pe care acestea le aduc societății sunt adesea ignorate.

Toate aceste aspecte indică necesitatea de a dubla, în următorii ani, eforturile noastre la nivel de politică în favoarea biodiversității și de a asigura că biodiversitatea și numeroasele servicii ecosistemice oferite de aceasta sunt mai bine integrate în toate celelalte domenii de politică ale UE, astfel încât biodiversitatea să devină fundamentul dezvoltării noastre economice și al bunăstării sociale.

Experiențele acumulate în urma implementării Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea din 2006 vor fi extrem de importante în această privință și ar trebui să

servească drept o utilă rampă de lansare pentru o strategie UE privind biodiversitatea mai eficientă după anul 2010.

Legendă fotografie:

Fluturele Marele albastru *Maculinea arion*, o specie pe cale de dispariție, protejată în temeiul Directivei Habitate

DE CE ESTE IMPORTANTĂ BIODIVERSITATEA?

Biodiversitatea reprezintă varietatea formelor de viață de pe Pământ. Aceasta este alcătuită din diversitatea genelor, a speciilor și a ecosistemelor în ansamblul lor. Prin interacțiunea sa cu mediul fizic, această diversitate creează ecosisteme complexe care oferă un sistem vital de susținere a vieții pentru toate organismele vii, inclusiv pentru ființele umane.

Biodiversitatea și ecosistemele sunt importante în sine, însă furnizează de asemenea un flux vital de bunuri și servicii de care depindem. Avem nevoie de hrană, fibre, combustibili, medicamente și servicii cum ar fi reglarea climei, prevenirea inundațiilor, purificarea apei, polenizarea și formarea solurilor, întrucât acestea sunt esențiale pentru prosperitatea economică, securitatea, sănătatea și calitatea vieții noastre.

Prin urmare, pierderea biodiversității înseamnă mai mult decât simpla pierdere a speciilor. Aceasta presupune și o reducere a productivității și rezilienței unor ecosisteme întregi. Epuizarea stocurilor de pește, reducerea pe scară largă a fertilității solurilor, dispariția populațiilor de polenizatori și capacitatea redusă a râurilor noastre de a reține apele provenite din inundații sunt toate consecințe ale pierderii biodiversității.

În ultimul secol, omenirea a beneficiat enorm de pe urma dezvoltării economice care a ne-a îmbogățit viața. Cu toate acestea, o mare parte din această dezvoltare este tot mai mult asociată cu un declin al varietății și extinderii sistemelor naturale – cu alte cuvinte, al biodiversității.

O parte din această problemă constă în faptul că, deși bunăstarea economică și socială a oamenilor depinde de biodiversitate și de fluxul continuu al numeroaselor servicii ecosistemice oferite de aceasta, acestea sunt în general considerate bunuri predominant publice, fără nicio valoare economică concretă. Beneficiile pe care le aduce natura societății sunt adesea ignorate și sunt rareori luate în considerare în cadrul deciziilor zilnice atunci când se pune problema unui compromis.

Prin urmare, capitalul nostru natural continuă să fie deteriorat, punând în pericol bunăstarea noastră și pe cea a nenumăratelor specii și habitate. Capacitatea ingeniozității umane și a tehnologiei de a înlocui această pierdere este limitată. Odată depășită această limită, situația este iremediabilă. Costurile soluțiilor artificiale pot fi cu mult mai ridicate decât cele pe care le-ar implica menținerea încă de la început a biodiversității.

Legendă fotografie: [Natura oferă oamenilor numeroase servicii valoroase cum ar fi apa curată](#)

STAREA BIODIVERSITĂȚII ÎN EUROPA

Legendă fotografie p 8

Multe dintre ecosistemele naturale care au rămas în Europa sunt îndepărtate treptat prin alte utilizări ale terenurilor

Legendă fotografie p 9

Broasca țestoasă de apă (europeană) *Emys orbicularis*

Europa – un continent al contrastelor

În pofida dimensiunilor mici, Europa dispune de o biodiversitate uimitoare. O bună parte din aceasta se datorează condițiilor climatice și topografice divergente care se regăsesc pe continent. Forțele naturale, în combinație cu interacțiunea umană de-a lungul secolelor, au creat un mozaic complex și întortocheat de habitate naturale și seminaturale, fiecare dintre acestea cu un conținut diferit de plante și animale. Cu toate că numărul speciilor nu poate atinge nivelurile de pe alte continente, multe dintre plantele și animalele din Europa sunt endemice și prin urmare unice pe acest continent.

Biodiversitatea amenințată în Europa

Biodiversitatea din Europa este însă afectată de un declin grav. Principalele presiuni și factori care stau la baza acestui declin sunt binecunoscuți. Cauza fundamentală o reprezintă distrugerea, degradarea și fragmentarea habitatelor din cauza modificării utilizării terenurilor. În ultimii 50 de ani, Europa a cunoscut o conversie semnificativă a terenurilor, intensificarea sistemelor de producție, expansiunea urbană, dezvoltarea infrastructurii și abandonul practicilor tradiționale (adesea favorabile biodiversității).

Alte presiuni esențiale includ exploatarea excesivă a resurselor naturale, răspândirea speciilor alogene invazive și poluarea. Sunt de asemenea vizibile efectele schimbărilor climatice asupra biodiversității, cu modificări ale distribuției speciilor, ale migrației și ale modelelor de reproducere.

La nivel mondial, modelele de consum ridicat din Europa și cererea tot mai mare de resurse naturale contribuie la distrugerea biodiversității în alte părți ale lumii.

Multe dintre aceste presiuni sunt determinate de incapacitatea economiilor tradiționale de a recunoaște valorile economice ale capitalului natural și ale serviciilor ecosistemice pe care acesta le oferă. Un studiu independent important – „Economia ecosistemelor și a biodiversității” (TEEB) – estimează că valoarea pierderilor globale de servicii ecosistemice se ridică la 50 de miliarde de euro pe an, numai în cazul ecosistemelor terestre.

Starea biodiversității în Europa în anul 2010

În anul 2010, Agenția Europeană de Mediu (AEM), în colaborare cu Comisia Europeană, a elaborat un raport privind situația de referință a biodiversității în UE pentru anul 2010, care rezumă cele mai recente date și cifre cu privire la starea și tendințele componentelor biodiversității și ecosistemelor în Europa.

Raportul privind situația de referință concluzionează că biodiversitatea în UE continuă să se confrunte cu amenințări grave:

- Deși declinul speciilor în UE nu este atât de rapid ca în cazul celorlalte continente, proporția speciilor amenințate cu dispariția este în continuare foarte îngrijorătoare. Până la 25% din speciile de animale din Europa, inclusiv mamifere, amfibieni, reptile, păsări și fluturi, riscă să dispară. Numărul populațiilor în declin este încă și mai ridicat.
- În anul 2009, un bilanț cuprinzător al speciilor rare și amenințate și al tipurilor de habitate protejate în conformitate cu legislația UE privind natura a demonstrat că 65% din habitatele protejate și 52% din speciile protejate se află într-o stare de conservare nefavorabilă. Situația este și mai îngrijorătoare pentru speciile care trăiesc pe pajiști, în zonele agricole și costiere.
- Cel mai recent inventar al acoperirii solurilor din UE indică faptul că zonele artificiale rezultate în urma expansiunii urbane, dezvoltării industriale și noilor infrastructuri continuă să se răspândească într-un ritm rapid în întreaga Europă. În consecință, suprafețe mari au fost transformate în zone urbane sau au fost izolate de o rețea de transport în curs de dezvoltare. În ultimii 15 ani, mai mult de 12 500 km² de teren au fost acoperiți de beton, ceea ce reprezintă o creștere a zonelor artificiale de aproape 8%.
- Această expansiune are adesea loc în detrimentul zonelor naturale valoroase, în special al zonelor umede și al pajiștilor, care au cunoscut deja pierderi masive în trecut. Habitatele rămase sunt din ce în ce mai izolate unele față de altele, astfel încât aproximativ 30% din teritoriul UE-27 este în prezent fragmentat într-o proporție foarte ridicată spre moderată.
- Această situație poate afecta în mod semnificativ sănătatea ecosistemelor, multe dintre ele nemaiputând oferi servicii optime calitativ și cantitativ, cum ar fi furnizarea de aer și apă curate sau prevenirea inundațiilor și a eroziunii. Se consideră că majoritatea ecosistemelor din Europa sunt în prezent într-o stare degradată.
- În prezent, europenii consumă de două ori mai mult decât pot oferi solurile și spațiul maritim al Europei în materie de resurse naturale. Aceasta creează o presiune puternică asupra biodiversității în alte părți ale lumii, precum și în Europa.

Legendă fotografie: Pelicanul creț *Pelecanus crispus* din lacul Kerkini, Grecia

Grupă/Categorie UICN	Specii amenințate cu dispariția în UE-27
Mamifere – marine	25%
Mamifere – terestre	15%
Păsări	12%
Amfibieni	22%
Reptile	21%
Libelule	16%
Fluturi	7%

Situația și tendințele serviciilor ecosistemice în UE

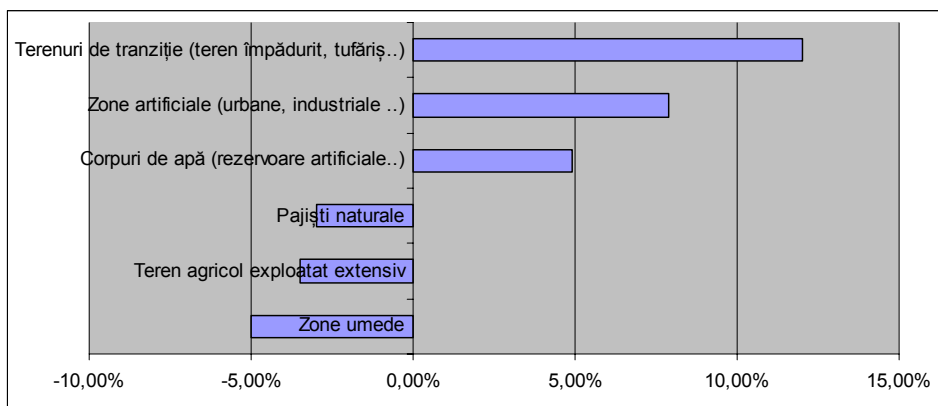
Servicii ecosistemice	Ecosisteme agricole	Păduri	Pajiști	Bărăgani și tufărișuri	Zone umede	Lacuri și râuri
Aprovizionare						
Culturi/cherestea	↓	↑			↓	
Animale	↓	=	=	=	↓	
Produce alimentare de origine sălbatică		↓	↓		=	
Lemn de foc				=		
Pescuit					=	=
Acvacultură					↓	↓
Genetice	=	↓	↓	=	=	
Apă dulce		↓			↑	↑
Reglare						
Polenizare	↑	↓	=			
Reglarea climei		↑		=	=	=
Controlul dăunătorilor	↑		=			
Controlul eroziunii		=	=	=		
Reglarea nivelului apei		=		↑	↑	=
Purificarea apei					=	=
Controlul riscurilor					=	=
Culturale						
Valoare recreativă	↑	=	↓	→	↑	=
Valoare estetică	↑	=	=	=	↑	=

Tendințe între perioade
 ↑ Evoluție pozitivă între perioadele 1950-1990 și 1990-prezent
 ↓ Evoluție negativă între perioadele 1950-1990 și 1990-prezent
 = Nicio schimbare între cele două perioade

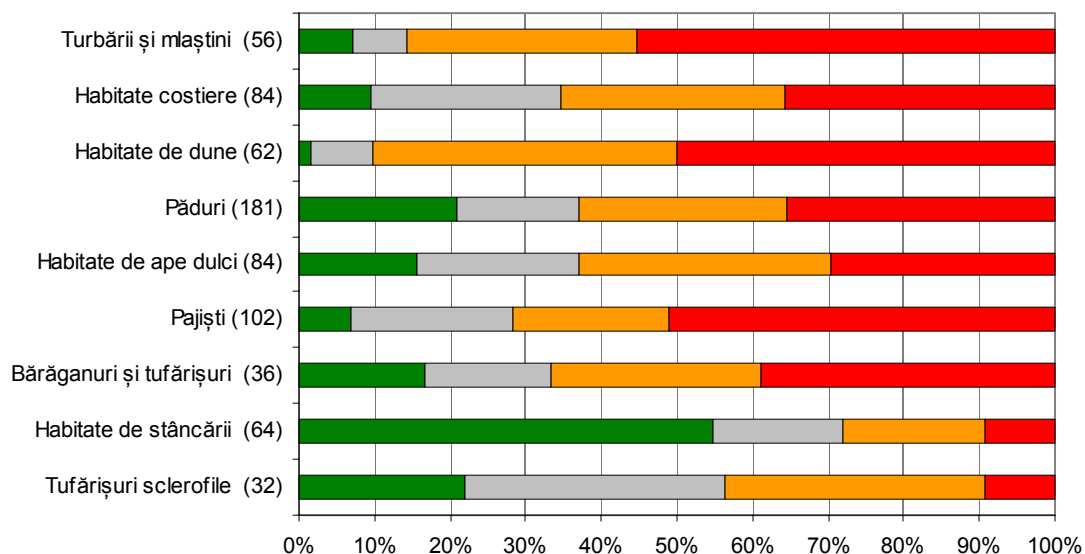
Situația în perioada 1990-prezent
 Degradată Mixtă Îmbunătățită Necunoscută Nu se aplică

(sursa Proiectul UE RUBICODE)

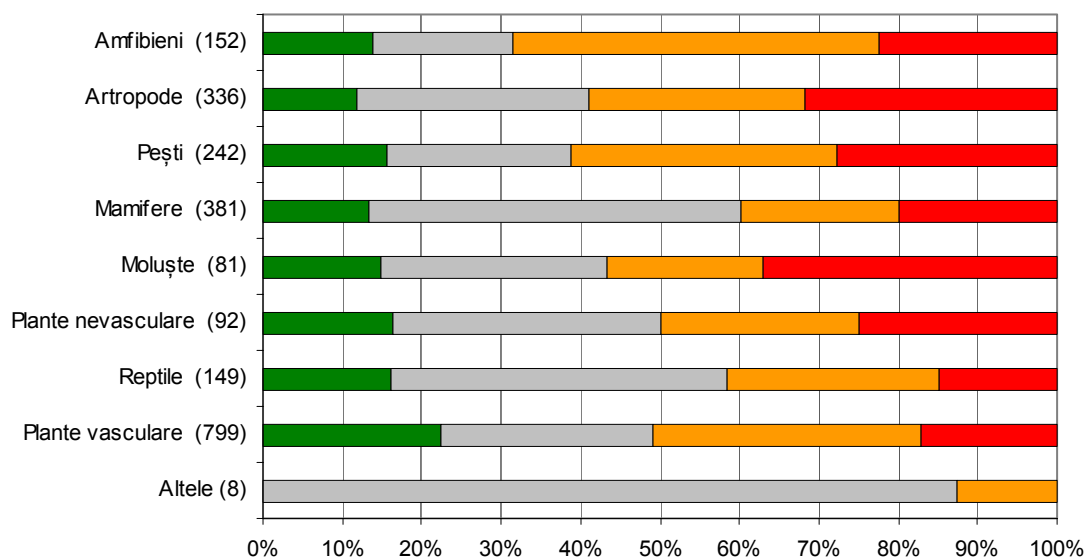
Evoluția acoperirii terenurilor între 1990 și 2006: schimbarea zonei pentru clasele principale de habitate

Starea de conservare a tipurilor de habitate protejate în temeiul Directivei Habitata a UE per categorie principală de habitat (numărul evaluat între paranteze)

Starea de conservare a speciilor protejate în temeiul Directivei Habitata a UE per grupă (numărul evaluat între paranteze)

LEGENDĂ:

- Verde = favorabilă
- Portocaliu = nefavorabilă – necorespunzătoare
- Roșu = nefavorabilă – degradată
- Gri = necunoscută

Legendă fotografie:

Fluviul Dunărea reprezintă un focar al biodiversității în Europa. Acesta necesită acțiuni coordonate la nivelul mai multor țări pentru a asigura conservarea și utilizarea sa sustenabilă

PLANUL DE ACȚIUNE AL UE PRIVIND BIODIVERSITATEA

Angajamentul UE de a stopa pierderea biodiversității

Uniunea Europeană s-a angajat de mai mult timp în vederea conservării biodiversității la nivelul UE și la nivel mondial. Legislația UE privind natura datează din 1979, iar strategiile sale privind biodiversitatea au fost elaborate din 1998. În 2001, statele membre ale UE au fost printre primele care s-au angajat să stopeze procesul de pierdere a biodiversității pe teritoriul lor până în 2010.

Pentru a realiza acest obiectiv ambițios, UE a adoptat în 2006 un plan de acțiune cuprinzător privind biodiversitatea. Planul de acțiune subliniază importanța protejării biodiversității și a ecosistemelor ca o condiție prealabilă pentru o dezvoltare durabilă. Pentru prima dată, toate sectoarele economice și domeniile de politică relevante sunt incluse într-un singur document strategic, revenindu-le responsabilitatea de a-l pune în aplicare. Planul recunoaște necesitatea unor eforturi concertate din partea tuturor sectoarelor societății și a statelor membre pentru a atinge obiectivul global.

Planul de acțiune al UE privind biodiversitatea identifică patru domenii principale de activitate și stabilește zece obiective cheie și patru măsuri de sprijin cu scopul de a atinge obiectivul privind biodiversitatea pentru anul 2010 și de a reface biodiversitatea. Toate acestea se transpun în mai mult de 150 de acțiuni prioritare și măsuri de sprijin care urmează să fie puse în aplicare atât la nivel național, cât și la nivel european.

Evaluarea impactului Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea

Din anul 2006, Comisia a revizuit în mai multe rânduri Planul de acțiune al UE privind biodiversitatea. Prima evaluare amănunțită a fost efectuată în 2008, fiind repetată în 2010. Cea mai recentă evaluare a confirmat faptul că obiectivul general de stopare a pierderii biodiversității până în 2010 nu a fost atins, cu toate că s-au înregistrat progrese importante în anumite domenii.

Având în vedere că se apropie termenul fixat pentru obiectivele privind biodiversitatea pentru anul 2010, UE se angajează în mod activ să îmbunătățească agendele politice europene și internaționale privind biodiversitatea, luând în considerare experiențele din cadrul Planului actual de acțiune al UE privind biodiversitatea, noua viziune a UE privind biodiversitatea pentru anul 2050 și obiectivul pentru 2020 convenit de către șefii de stat și de guvern din UE în martie 2010, precum și obiectivele globale adoptate la cea de-a zecea Conferință a părților la Convenția privind diversitatea biologică din octombrie 2010.

Prezenta broșură rezumă în continuare constatările cele mai importante ale evaluării 2010 a Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea, subliniind în special principalele realizări și progrese înregistrate în privința fiecăruia dintre cele zece obiective cheie.

Cele patru domenii de politică din cadrul Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea

Domeniul de politică 1: Biodiversitatea în UE

Planul de acțiune acordă prioritate absolută aplicării complete și în timp util a Directivelor Habitate și Păsări, care reprezintă fundamentele conservării biodiversității în UE. Planul ține însă seama și de faptul că sunt necesare eforturi pentru conservarea biodiversității într-un context mai larg și, prin urmare, subliniază importanța integrării cerințelor privind biodiversitatea în celelalte politici sectoriale, precum și a abordării problemei speciilor alogene invazive.

Domeniul de politică 2: UE și biodiversitatea la nivel mondial

Fiind unul dintre cei mai importanți actori ai comerțului mondial și furnizori de asistență pentru dezvoltare, Europa deține o responsabilitate specială de a asigura că practicile sale nu conduc la o dezvoltare nesustenabilă și la o exploatare excesivă. Planul de acțiune stabilește un program de măsuri pentru consolidarea coerenței și a sinergiilor dintre comerț, cooperarea în vederea dezvoltării și conservarea biodiversității.

Domeniul de politică 3: Biodiversitatea și schimbările climatice

În sprijinul angajamentelor de la Kyoto de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, planul de acțiune subliniază o serie de măsuri strategice pentru a susține adaptarea biodiversității la schimbările climatice. Acesta promovează de asemenea utilizarea ecosistemelor sănătoase ca metodă eficientă de atenuare a efectelor schimbărilor climatice prin folosirea resurselor proprii ale naturii acolo unde este cazul, resurse care sunt adesea mult mai rentabile decât soluțiile artificiale.

Domeniul de politică 4: Baza de cunoștințe

În final, planul de acțiune subliniază necesitatea esențială de a ne îmbunătăți cunoștințele cu privire la biodiversitate și serviciile ecosistemice. Consolidarea cunoștințelor noastre cu privire la acest mediu complex va fi utilă pentru a ne perfecționa și a ne îmbunătăți răspunsurile strategice în anii următori.

Cele patru domenii de politică sunt susținute de o serie de măsuri de sprijin. Acestea includ: asigurarea resurselor financiare necesare în vederea conservării biodiversității, consolidarea procesului de luare a deciziilor la nivelul UE, crearea de parteneriate cu grupurile principale de părți interesate, încurajarea sensibilizării și a participării într-o măsură mai mare a publicului în ceea ce privește conservarea biodiversității.

Legendă: Popândăul *Spermophilous citellus* se află în declin ca urmare a practicilor agricole intensive aflate în creștere

Legendă: Statele membre ale UE conlucrând pentru conservarea biodiversității în UE

Planul de acțiune al UE privind biodiversitatea – rezumat

Domeniul de politică 1: Biodiversitatea în UE	Domeniul de politică 2: Biodiversitatea la nivelul UE și la nivel mondial	Domeniul de politică 3: Biodiversitatea și schimbările climatice	Domeniul de politică 4: Baza de cunoștințe
<p>Obiective:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Protejarea celor mai importante specii și habitate ale UE. 2. Conservarea și refacerea biodiversității și a serviciilor ecosistemice în zonele rurale neprotejate ale Uniunii Europene. 3. Conservarea și refacerea biodiversității și a serviciilor ecosistemice în mediul marin neprotejat al UE. 4. Creșterea compatibilității dintre dezvoltarea regională și teritorială și biodiversitatea în UE. 5. Reducerea substanțială a efectelor produse de speciile alogene invazive și de genotipurile alogene asupra biodiversității din UE. 	<p>Obiective:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Îmbunătățirea substanțială a eficienței guvernantei internaționale în favoarea biodiversității și a serviciilor ecosistemice. 7. Consolidarea substanțială a sprijinului acordat biodiversității și a serviciilor ecosistemice în cadrul asistenței externe a UE. 8. Reducerea substanțială a efectelor comerțului internațional asupra biodiversității și serviciilor ecosistemice la nivel mondial. 	<p>Obiectiv:</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Susținerea adaptării biodiversității la schimbările climatice 	<p>Obiectiv:</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. Îmbunătățirea substanțială a bazei actuale de cunoștințe pentru conservarea și utilizarea sustenabilă a biodiversității în UE și la nivel mondial.
<p>Măsuri de sprijin</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Asigurarea resurselor financiare necesare 2. Consolidarea procesului de luare a deciziilor la nivelul UE 3. Crearea de parteneriate 4. Îmbunătățirea educației, sensibilizării și participării publicului <p>Monitorizare, evaluare și revizuire</p>			

Legendă fotografie

Pajiști seminaturale înflorite, unul dintre tipurile de habitate bogate în specii, protejate în temeiul Directivei Habitate

OBIECTIVUL 1

PROTEJAREA CELOR MAI IMPORTANTE HABITATE ȘI SPECII ALE UE

Directiva Păsări și Directiva Habitate

Răspunsul politic al UE pentru a stopa pierderea biodiversității în Uniunea Europeană se axează pe Directiva Păsări și Directiva Habitate. Directiva Păsări vizează protejarea tuturor păsărilor sălbatice din UE, iar Directiva Habitate adaugă alte 1500 de plante și animale rare și pe cale de dispariție care necesită acțiuni concertate în vederea conservării. Aproximativ 230 tipuri de habitate valoroase (inclusiv fânețele, bărăganurile și mlaștinile sărăturate) sunt propuse spre conservare ca atare.

Cele două directive reprezintă cea mai ambițioasă și amplă inițiativă întreprinsă vreodată în vederea conservării patrimoniului natural bogat și a ecosistemelor Europei. Aceste două directive permit celor 27 de state membre să colaboreze, într-un cadru juridic comun, în scopul de a conserva cele mai vulnerabile specii și habitate din Europa în întreaga arie naturală de răspândire a acestora din UE, dincolo de frontierele politice sau administrative.

Directivele au două obiective principale: protejarea ca atare a speciilor din toată Uniunea Europeană prin dispoziții privind protejarea speciilor; și conservarea ariilor principale în care se regăsesc anumite specii rare și pe cale de dispariție prin dispoziții privind protejarea habitatelor, conducând la constituirea rețelei Natura 2000.

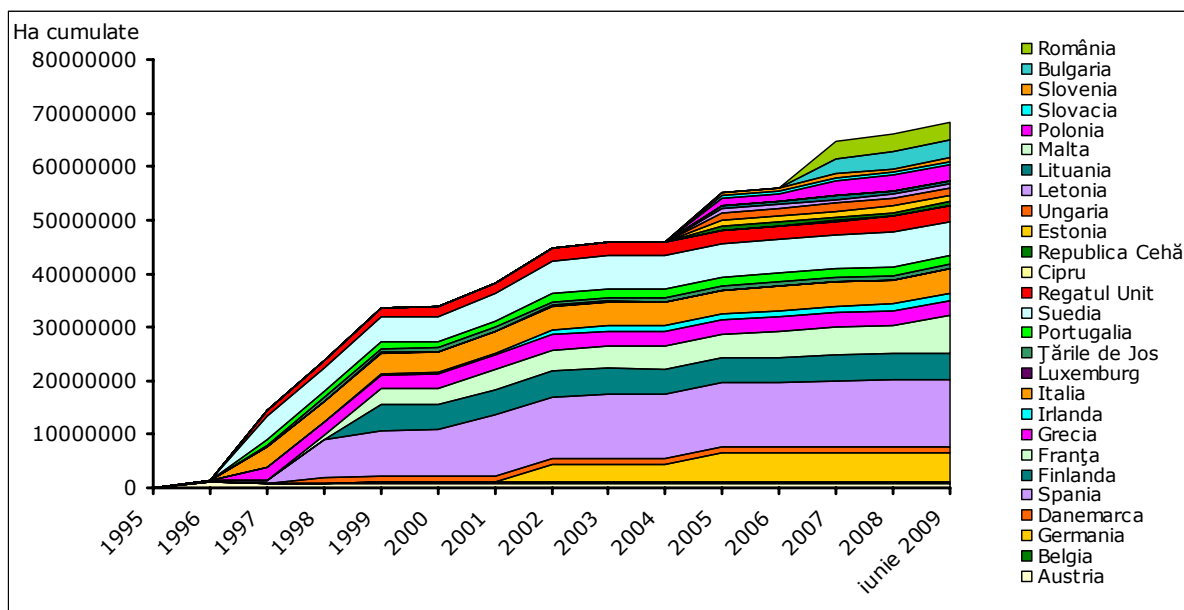
În cadrul siturilor Natura 2000, statele membre au obligația de a evita activitățile dăunătoare care ar putea afecta în mod semnificativ speciile sau habitatele pentru care situl a fost protejat și de a lua măsuri corespunzătoare de conservare pentru menținerea și refacerea acestora până la atingerea unei stări de conservare favorabile.

Rețeaua Natura 2000 se apropie de finalizare

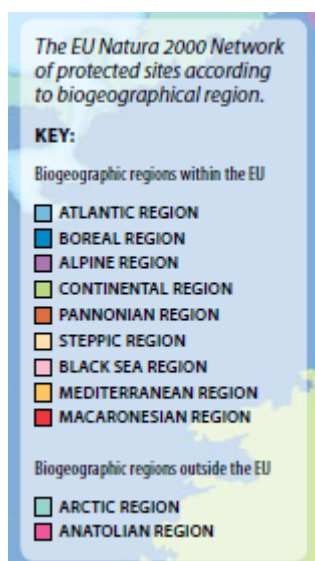
Una dintre primele priorități ale Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea este asigurarea aplicării complete și în timp util a dispozițiilor prevăzute de cele două directive. S-au realizat progrese importante în ceea ce privește constituirea rețelei Natura 2000. Din 2006, mai mult de 200 000 km² de suprafețe terestre și maritime au fost incluse în rețea.

În 2010, rețeaua conținea peste 26 000 de situri în toate cele 27 de state membre, devenind cea mai vastă rețea coordonată de zone protejate din lume.

Progrese importante au fost de asemenea înregistrate cu privire la desemnarea siturilor Natura 2000 în mediul marin, însă în acest caz procesul nu este încă finalizat. Identificarea siturilor din mediul marin este complicată din cauza inaccesibilității terenului și a lipsei de cunoștințe științifice, însă componenta marină a rețelei Natura 2000 ar trebui să fie finalizată până în 2012.

Legendă grafic: Suprafața cumulată a siturilor desemnate per stat membru de-a lungul timpului în temeiul Directivei Habitate a UE

Legendă hartă: Rețeaua UE Natura 2000 de situri protejate per regiune biogeografică

Rețeaua UE Natura 2000 de situri protejate per regiuni biogeografice.

CHEIE:

Regiuni biogeografice din interiorul UE

REGIUNEA ATLANTICĂ
 REGIUNEA BOREALĂ
 REGIUNEA ALPINĂ
 REGIUNEA CONTINENTALĂ

REGIUNEA PANONICĂ
 REGIUNEA STEPICĂ
 REGIUNEA MĂRII NEGRE
 REGIUNEA MEDITERANEANĂ
 REGIUNEA MACARONEZIA

Regiuni biogeografice din afara UE
 REGIUNEA ARCTICĂ
 REGIUNEA ANATOLIA

Gestionarea siturilor Natura 2000

Întrucât rețeaua Natura 2000 se apropie de finalizare, atenția se concentrează tot mai mult pe garantarea faptului că siturile și speciile pe care acestea urmăresc să le protejeze sunt conservate și gestionate în mod pozitiv, astfel încât acestea să poată atinge o stare de conservare favorabilă în interiorul UE. În prezent, doar 17% din totalitatea speciilor protejate și a tipurilor de habitate se află într-o stare favorabilă.

Cu toate că nu sunt obligatorii, planurile de gestionare s-au dovedit a fi instrumente utile pentru stabilirea acțiunilor de conservare necesare la nivelul fiecărui sit în parte. De asemenea, acestea contribuie la implicarea altor părți interesate și utilizatori de terenuri în procesul de gestionare a siturilor în cauză, luând în considerare utilizările terenurilor la nivel local și caracteristicile regionale.

Natura 2000 reprezintă mai mult decât o rețea de rezervații naturale protejate. Aceasta are în vedere faptul că ființa umană face parte integrantă din natură și că aceste două elemente funcționează cel mai bine în parteneriat. Scopul acesteia nu este de a exclude sistematic activitățile economice, ci de a stabili parametrii în limitele cărora pot fi desfășurate astfel de activități, protejând în același timp speciile și habitatele actuale valoroase.

O astfel de abordare prezintă multiple avantaje pentru conservarea naturii și pentru oamenii care locuiesc și lucrează în zone rurale. Prin cooptarea în mod activ a diferiților utilizatori de terenuri în gestionarea siturilor Natura 2000, este posibil să se asigure menținerea speciilor și a habitatelor seminaturale vulnerabile care depind de o gestionare pozitivă. Amploarea rețelei Natura 2000 face din aceasta un aliat puternic pentru sprijinirea menținerii viabilității economice și a structurii sociale în numeroase zone rurale din Europa.

*Legendă fotografie: Șoimulețul de seară *Falco vespertinus* – una dintre speciile amenințate de importanță europeană pentru care a fost elaborat, în 2009, un Plan de acțiune al UE privind speciile*

Realizări până în prezent

- *Partea terestră a rețelei Natura 2000 a fost în mare măsură finalizată*
- *S-au realizat progrese semnificative cu privire la desemnarea siturilor Natura 2000 din mediul marin*
- *Au fost introduse măsuri de gestionare pozitivă în cazul unui număr de situri*
- *Au fost adoptate planuri de acțiune privind speciile pentru o serie de specii de importanță europeană*
- *În 2009 a fost publicat un cuprinzător prim bilanț de sănătate referitor la starea de conservare, la nivelul UE, a speciilor și a habitatelor de importanță comunitară*
- *Au fost elaborate documente de orientare pentru diferite sectoare industriale cu scopul de a sprijini aplicarea celor două directive privind natura*
- *Au fost alocate în medie cel puțin 119,5 milioane de euro/an în perioada 2007-2009 din Fondurile UE LIFE+ pentru a sprijini conservarea practică în cadrul rețelei Natura 2000 sau alte acțiuni de conservare a biodiversității*
- *Au fost publicate orientări UE pentru finanțarea gestionării rețelei Natura 2000 prin instrumente financiare ale UE*
- *Directiva privind răspunderea față de mediul înconjurător este transpusă în prezent în toate statele membre ale UE*
- *A fost înființată o nouă schemă voluntară, inspirată de rețeaua Natura 2000, care vizează protejarea speciilor și a habitatelor amenințate din regiunile ultraperiferice și țările de peste mări ale UE*

OBIECTIVUL 2

CONSERVAREA ȘI REFACEREA BIODIVERSITĂȚII ȘI A SERVICIILOR ECOSISTEMICE ÎN ZONELE RURALE NEPROTEJATE ALE UNIUNII EUROPENE

Un peisaj tot mai fragmentat

Întrucât doar cele două directive privind natura nu vor conduce la conservarea biodiversității în Europa, sunt deopotrivă necesare acțiuni în vederea conservării ecosistemelor naturale din zonele rurale neprotejate. În prezent, majoritatea zonelor de importanță naturală care au mai rămas în Europa, inclusiv zonele din cadrul Rețelei Natura 2000, sunt încă expuse unor amenințări precum poluarea și intensificarea utilizării terenurilor. Acestea sunt de asemenea înconjurate de un mediu ostil și tot mai impermeabil.

Repercusiunile se extind dincolo de dispariția speciilor. Biodiversitatea reprezintă mecanismul care ne pune în mișcare ecosistemele și garantează că acestea pot oferi servicii importante societății cum ar fi purificarea apei și fertilizarea solului. În cazul în care ecosistemele sănătoase își pierd eterogenitatea habitatelor și diversitatea speciilor sau devin prea degradate, fragmentate și izolate, capacitatea acestora de a oferi servicii valoroase se reduce considerabil sau dispare cu totul.

Ecologizarea politicii agricole comune a UE

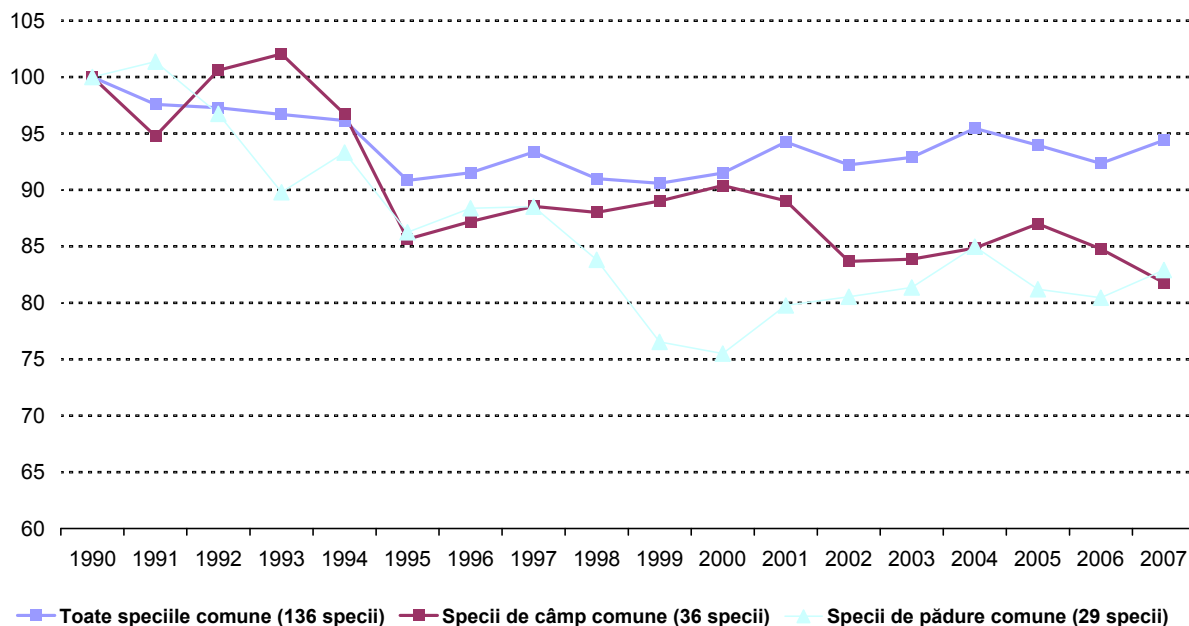
Întrucât agricultura reprezintă încă principala utilizare a terenurilor în Europa, acoperind aproximativ 50% din teritoriul Uniunii Europene, Planul de acțiune privind biodiversitatea pune accentul în mod special pe integrarea cerințelor legate de biodiversitate în politica agricolă comună (PAC) a UE.

Reformele recente ale PAC și Regulamentul privind dezvoltarea rurală (2007-2013) au condus la crearea unor instrumente politice și măsuri noi pentru îmbunătățirea integrării aspectelor legate de biodiversitate în practicile agricole și forestiere din întreaga Uniune Europeană. Plățile directe către agricultori realizate în cadrul primului pilon al PAC au fost decuplate de producție și legate în schimb de respectarea unei serii de standarde privind mediul înconjurător, bunăstarea animalelor și siguranța alimentară.

S-au introdus totodată noi măsuri de dezvoltare rurală în cadrul celui de-al doilea pilon pentru a sprijini activitățile agricole și silvice benefice pentru speciile sălbatice. Acestea includ plăți suplimentare în cadrul siturilor Natura 2000 pentru a compensa pierderile de venituri sau costurile obligațiilor suplimentare de gestionare necesare pentru atingerea obiectivelor rețelei Natura 2000. Acestea includ și programe de agro- sau silvomediu obligatorii, care pot fi adaptate pentru a sprijini agricultorii și silvicultorii care aplică voluntar anumite practici agricole considerate benefice pentru mediu și biodiversitate (peste nivelul standardelor minime).

În general, aproximativ 23% din bugetul destinat dezvoltării rurale a fost alocat măsurilor de agromediu la nivelul UE-27 și alte 590 de milioane de euro au fost alocate pentru plățile Natura 2000. Chiar dacă nu este încă posibilă stabilirea cu precizie a sumei alocate măsurilor de agromediu care va fi utilizată în mod specific pentru acțiunile de conservare a naturii, este clar că impactul global asupra biodiversității ar trebui să fie benefic pe scară largă și ar trebui să facă din peisajul agricol și forestier mai larg un mediu mai puțin ostil față de speciile sălbatice.

Indicatori păsări comune

Sursa: Eurostat, 2010 (env_bio2) - EBCC/RSPB/BirdLife/Statistics Netherlands.

- Legendă grafic:

Păsările de câmp și de pădure au înregistrat un declin de circa 25% în ultimii 20 de ani, însă această scădere începe în sfârșit să se stabilizeze.

Legendă fotografie

Presiunea duală exercitată de intensificarea agriculturii și de abandonarea terenurilor reprezintă o amenințare majoră la adresa biodiversității din Europa

Reducerea poluării

O altă trăsătură importantă a Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea este importanța acordată reducerii poluării sistemelor de apă dulce din Europa. O atenție deosebită este acordată punerii în aplicare în timp util și în mod eficient a Directivei-cadru privind apa, care protejează apele de suprafață și apele subterane împotriva poluării și a degradării.

Directiva respectivă urmărește să asigure că toate apele vor atinge o stare bună (inclusiv din punct de vedere ecologic) până în 2015. Aceasta se va realiza prin punerea în aplicare a unei serii de planuri de gestionare și a unor programe de acțiuni specifice adoptate la nivelul fiecăruia dintre cele 110 bazine riverane din Uniunea Europeană. În prezent, planurile de gestionare se află într-o stare avansată de elaborare, majoritatea fiind prezentate spre aprobare Comisiei în 2009. Studii recente au indicat că în cea mai mare parte a râurilor din Europa poluarea a început să scadă datorită unor norme de mediu mai stricte adoptate la nivelul UE.

Realizări până în prezent

- Prin intermediul Regulamentului privind dezvoltarea rurală în UE (2007-2013) au fost puse la dispoziție fonduri importante pentru sprijinirea biodiversității în zonele forestiere și agricole
- Peste 22 de miliarde de euro au fost alocate pentru măsurile de agromediu și silvomediu la nivelul UE-27
- Alte 590 de milioane de euro sunt disponibile pentru zonele agricole sau forestiere Natura 2000
- Biodiversitatea a devenit o prioritate mai importantă în cadrul bilanțului de sănătate al PAC din 2008
- În 2010 a fost adoptată o carte verde a Comisiei privind domeniul forestier, care a lansat o dezbatere asupra opțiunilor de abordare, la nivelul UE, a protecției pădurilor și informării pe această temă
- În 2010 a fost publicat un nou Atlas european al biodiversității solului
- Statele membre pregătesc planuri de gestionare a bazinelor fluviale în temeiul Directivei-cadru privind apa
- Calitatea apei din ecosistemele europene de apă dulce se îmbunătățește
- În 2009 a fost adoptată o nouă Directivă-cadru privind utilizarea durabilă a pesticidelor
- Sunt în curs de desfășurare lucrări care vizează elaborarea unui concept de infrastructură verde pentru Europa, coerent din punct de vedere ecologic, care să susțină abordarea problemei din ce în ce mai mari a fragmentării habitatelor și a pierderii zonelor agricole și forestiere valoroase din zonele rurale neprotejate

OBIECTIVUL 3

CONSERVAREA ȘI REFACEREA BIODIVERSITĂȚII ȘI A SERVICIILOR ECOSISTEMICE DIN MEDIUL MARIN NEPROTEJAT AL UE

Spațiul maritim din Europa aflat sub presiuni

Întinsele ape marine care înconjoară teritoriul Uniunii Europene joacă un rol important în conservarea biodiversității. Și în acest caz însă mediul este supus unei presiuni extraordinare. Pescuitul excesiv este tot mai răspândit, iar multe stocuri de pește se află în afara limitelor biologice de siguranță. Schimbările climatice, speciile alogene invazive și traficul maritim intens, care crește riscul scurgerilor de petrol, accentuează aceste probleme.

Poluarea și eutrofizarea cauzate de surse terestre continuă să prezinte niveluri inacceptabile. Eutrofizarea în urma îmbogățirii cu nutrimente poate declanșa o serie de efecte nedorite, începând cu creșterea excesivă a algelor planctonice care sporesc cantitatea de materie organică aflată pe fundul mării. Creșterea în consecință a consumului de oxigen poate determina sărăcirea în oxigen și poate crea „zone moarte” în care nu pot supraviețui alte forme de viață.

Politica comună în domeniul pescuitului

Planul de acțiune privind biodiversitatea prevede o utilizare mai durabilă a resurselor marine în conformitate cu politica comună în domeniul pescuitului a Uniunii Europene. După decenii de pescuit excesiv și neselectiv, gestionarea stocurilor rămase a ajuns într-un moment critic. Având în vedere această situație, statele membre ale UE au elaborat de urgență planuri multianuale de gestionare și refacere pentru o serie de specii de pești exploatare comercial din diferite zone marine pentru a readuce pescuitul la niveluri mai sustenabile și pentru a sprijini refacerea stocurilor epuizate.

Au fost de asemenea adoptate măsuri în vederea introducerii unor practici de pescuit mai selective, pentru a reduce nivelurile inacceptabil de ridicate de capturi secundare nedorite din specii marine nevizate, cum ar fi focile și delfinii, și pentru a proteja habitatele vulnerabile din adâncul mării, inclusiv pajiștile submarine Posidonia din Marea Mediterană și recifele de corali din Atlanticul de Nord-Est. În vederea susținerii acestui proces, majoritatea statelor membre utilizează fondurile disponibile în cadrul Fondului european pentru pescuit restructurat (2007-2013) pentru a promova un echilibru mai durabil între resurse și capacitatea de pescuit a UE și o protecție mai ridicată a mediului marin și a habitatelor și speciilor pe cale de dispariție din cadrul acestuia.

Directiva-cadru a UE privind strategia pentru mediul marin

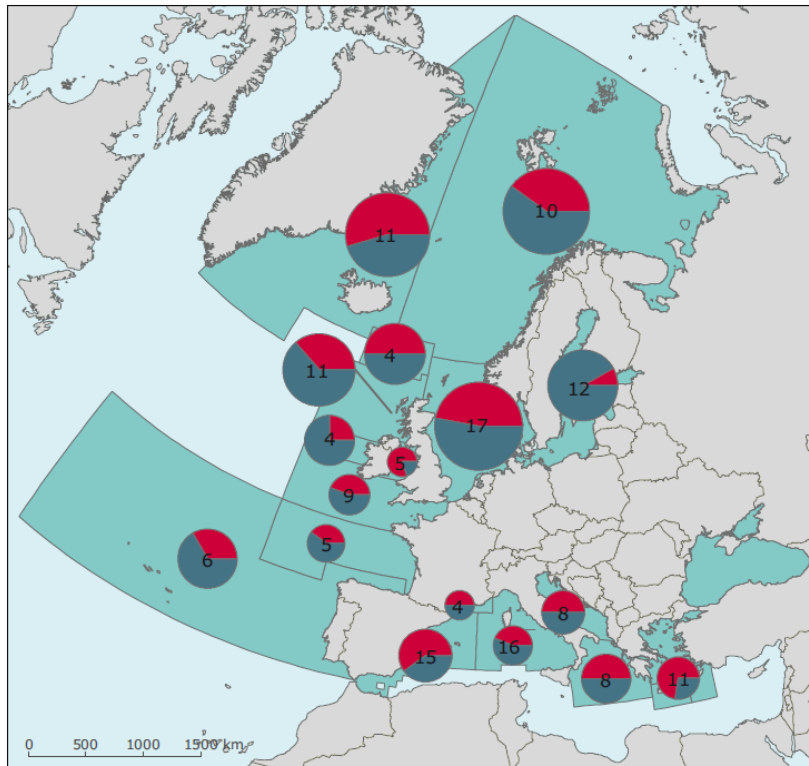
În anul 2008, Uniunea Europeană a adoptat o Directivă-cadru privind strategia pentru mediul marin care stabilește o abordare coordonată bazată pe ecosisteme în vederea îmbunătățirii mediului marin. Consolidând legislația și convențiile existente, obiectivul final al directivei este atingerea unei stări ecologice bune în mediul marin până în anul 2020. Ca și Directiva-cadru privind apa, aceasta stabilește o serie de obiective și principii comune care trebuie aplicate la nivelul fiecăreia dintre cele patru zone marine din Uniunea Europeană (Atlanticul de Nord-Est, Marea Neagră, Marea Baltică și Marea Mediterană).

Întrucât lucrările de punere în aplicare a Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin se află de abia la început, estimarea impactului acesteia asupra mediului marin este încă prematură. Cu toate acestea, este clar că, în cazul introducerii și punerii în aplicare a

unui program concertat de măsuri la nivelul fiecărei zone marine, beneficiile pentru ecosistemele marine ar fi semnificative atât în interiorul, cât și în exteriorul zonelor marine protejate. Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin este de asemenea un instrument politic important pentru a garanta că preocupările legate de mediu sunt incluse în totalitate în noua politică maritimă integrată a UE, adoptată în 2009.

Legendă fotografie

Pajiștile submarine Posidonia sunt extrem de bogate din punctul de vedere al biodiversității și joacă un rol important în protejarea zonelor litorale.

Legendă hartă

Proporția stocurilor din cadrul și din afara limitelor biologice de siguranță.

Harta indică proporția stocurilor evaluate care sunt exploatare în mod excesiv (roșu) și a stocurilor care se încadrează în limitele biologice de siguranță (albastru). Mărimea cercurilor este proporțională cu magnitudinea capturii la nivel regional.

Realizări până în prezent

- *Directiva-cadru privind strategia pentru mediul marin adoptată în 2008 vizează atingerea unei stări ecologice bune pentru toate apele marine din UE până în 2020*
- *19 din cele 22 state membre costiere au adoptat sau sunt pe cale de a adopta planurile de gestionare integrată a zonei de coastă (ICZM)*
- *Agenția Europeană pentru Siguranța Maritimă a oferit asistență tehnică și științifică Comisiei și statelor membre pe tema intervenției în caz de scurgeri de petrol*
- *S-au adoptat o serie de planuri de refacere a stocurilor de pește exploatare comercial în diferitele ape marine a fost adoptată pentru a susține refacerea stocurilor epuizate*
- *S-au elaborat acte legislative pentru a proteja habitatele vulnerabile din adâncul mării împotriva practicilor de pescuit nesustenabile*

- *În 2009 a fost adoptat un Plan de acțiune comunitar pentru rechini*
- *Majoritatea statelor membre au prezentat proiecte pentru a promova pescuitul sustenabil și pentru a sprijini conservarea biodiversității marine în cadrul Fondului european pentru pescuit*

OBIECTIVUL 4

CREȘTEREA COMPATIBILITĂȚII DINTRE DEZVOLTAREA REGIONALĂ ȘI TERITORIALĂ ȘI BIODIVERSITATEA ÎN UE

Un proces mai integrat de amenajare a teritoriului

În comparație cu alte regiuni din lume, Uniunea Europeană este un continent cu o populație relativ densă, unde majoritatea terenurilor sunt utilizate în mod activ. Aceasta indică faptul că zonele naturale rămase se află sub o presiune intensă exercitată de o gamă de activități de dezvoltare.

Recunoscând necesitatea de a proteja astfel de ecosisteme valoroase de evoluții necorespunzătoare, Planul de acțiune privind biodiversitatea pune accentul în special pe garantarea faptului că toate planurile și proiectele noi de dezvoltare sunt supuse unei evaluări corespunzătoare din punctul de vedere al biodiversității, unei evaluări strategice de mediu (ESM) sau unei evaluări a impactului asupra mediului (EIA). Acestea sunt efectuate pentru a se asigura că efectele negative asupra mediului natural sunt reduse la minimum sau evitate prin identificarea unor amplasamente alternative sau prin introducerea unor măsuri de atenuare corespunzătoare.

Dacă sunt efectuate în etapa inițială de planificare, evaluările menționate oferă posibilitatea de a se ține seama încă de la început de preocupările legate de mediu. Această abordare strategică a amenajării teritoriului conduce la un cadru de dezvoltare mai integrat și mai durabil și reduce riscul de apariție a dificultăților și întâzierilor.

Toate programele și planurile noi care implică fondurile structurale ale UE (Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune) trebuie să fie supuse unei evaluări strategice de mediu înainte de a fi aprobate spre finanțare.

Mai mult, proiectele importante de dezvoltare (cele care implică costuri mai mari de 50 de milioane de euro) care urmează să fie cofinanțate din fondurile structurale ale UE trebuie să fie aprobate mai întâi de Comisia Europeană. Aceasta asigură că evaluarea impactului asupra mediului și evaluarea corespunzătoare în cazul proiectelor care afectează siturile Natura 2000 țin seama în totalitate de posibilele efecte asupra mediului natural, inclusiv asupra biodiversității și introduc măsurile necesare pentru a elimina sau a reduce la minimum astfel de efecte.

Investiții în natură

Fondurile structurale ale UE pentru perioada 2007-2013 oferă de asemenea posibilitatea de a sprijini în mod direct sau indirect conservarea biodiversității în cadrul planurilor și programelor de dezvoltare regională sau locală ale Uniunii Europene. Statele membre au alocat o sumă totală de aproximativ 2,7 miliarde de euro în vederea „promovării biodiversității și protejării naturii (inclusiv Natura 2000)”. În domeniul turismului au fost alocate alte 1,1 miliarde de euro în scopul „promovării bogățiilor naturale” și 1,4 miliarde de euro în scopul „protejării și dezvoltării patrimoniului natural”, ambele obiective incluzând proiecte pentru natură și biodiversitate.

Unele state membre utilizează fondurile în primul rând pentru a promova proiectele de refacere a habitatelor sau pentru a sprijini reconectarea zonelor care au fost fragmentate de dezvoltarea infrastructurii (de exemplu prin crearea de coridoare ecologice). Alte state pun accentul mai mult pe implementarea rețelei Natura 2000 sau pe promovarea conservării naturii prin intermediul turismului sau al altor modalități noi de recreere.

Legendă fotografie: [Suprafețele artificiale continuă să se extindă în detrimentul habitatelor naturale „Podul ecologic peste autostrada din Parcul Național Hoge Veluwe, Țările de Jos”](#)

Realizări până în prezent

- *Toate planurile și programele care se derulează cu ajutorul fondurilor structurale ale UE (2007-2013) au fost supuse unei evaluări strategice de mediu*
- *În cadrul fondurilor structurale ale UE s-au pus la dispoziție noi posibilități de sprijinire directă a conservării biodiversității în cadrul programelor de dezvoltare regională și a programelor transfrontaliere*
- *Formularul de cerere pentru proiectele importante care urmează să fie cofinanțate din fonduri europene menționează explicit necesitatea de a efectua o evaluare a impactului asupra mediului și evaluările corespunzătoare în cazul siturilor Natura 2000*
- *Aplicarea corectă a evaluării strategice de mediu, a evaluării impactului asupra mediului și a evaluărilor corespunzătoare este promovată cu ajutorul îndrumărilor oferite de Comisie și al procedurilor în constatarea încălcării legislației UE.*
- *Sunt în desfășurare lucrări care vizează elaborarea unui concept de infrastructură verde, coerentă din punct de vedere ecologic, în vederea adoptării în 2011 a unei strategii europene cu privire la această problemă care să contribuie la soluționarea problemei din ce în ce mai mari a fragmentării habitatelor și să reprezinte un instrument util pentru adaptarea la schimbările climatice prin dezvoltarea și menținerea ecosistemelor.*

OBIECTIVUL 5

REDUCEREA SUBSTANȚIALĂ A EFECTELOR PRODUSE DE SPECIILE ALOGENE INVAZIVE ASUPRA BIODIVERSITĂȚII ÎN UE

Proliferarea speciilor alogene invazive

Speciile alogene invazive (SI) reprezintă specii neindigene a căror introducere în afara ariei lor naturale de răspândire constituie o amenințare la adresa biodiversității. Acestea pot fi animale, plante, ciuperci sau microorganisme și sunt considerate a reprezenta a doua cauză importantă a pierderii biodiversității în lume, după pierderea și distrugerea habitatelor.

Modelele comerciale moderne sporesc posibilitățile de deplasare a speciilor în afara barierelor biogeografice naturale ale acestora. Întrucât comerțul, turismul și activitățile de transport s-au extins în interiorul UE și în restul lumii, rata introducerilor intenționate și accidentale de noi specii a crescut exponențial. Se presupune că această tendință va continua să crească, împreună cu răspândirea ulterioară a populațiilor de specii alogene deja stabilite.

Multe specii introduse prezintă o importanță majoră pentru sistemele de producție care stau la baza economiilor europene. Acestea oferă o gamă de posibilități de ocupare a forței de muncă și sunt foarte apreciate în societate ca plante ornamentale, animale de companie, păsări exotice, vânat sau pești pentru pescuit sportiv și acvacultură. Un subset de specii introduse a devenit însă invaziv în Europa și reprezintă o amenințare la adresa biodiversității indigene. În prezent au fost identificate mai mult de 10 000 de specii alogene, dintre care aproximativ 10-15% pot fi dăunătoare pentru biodiversitatea din Europa.

Consecințele proliferării acestora sunt resimțite în întreaga Uniune Europeană. Aceste specii constituie nu doar o amenințare la adresa speciilor și habitatelor indigene prin faptul că le scot din competiție, ci și cauzează pagube economice considerabile. În 2008, costurile implicate de controlul speciilor alogene invazive și repararea daunelor a atins aproximativ 9,6-12,7 miliarde de euro în UE.

Către o strategie UE privind speciile alogene invazive

Planul de acțiune al UE pentru biodiversitate subliniază importanța abordării cu prioritate a problemei speciilor alogene invazive. Necesitatea dezvoltării unei abordări comune la nivelul UE este subliniată de faptul că măsurile luate până în prezent în unele țări sunt adesea contracarate de lipsa acestora în alte țări, eforturile rezultate fiind eterogene.

Legislația și politicile europene existente furnizează deja o parte a soluției la problemele referitoare la speciile invazive. Cu toate acestea, în prezent nu există mecanisme pentru a sprijini armonizarea sau coerența abordărilor între țările vecine sau între țări din aceeași subregiune. De asemenea, nu există nicio obligație formală de a efectua o analiză de risc în ceea ce privește introducerea intenționată a speciilor neindigene care pot afecta biodiversitatea.

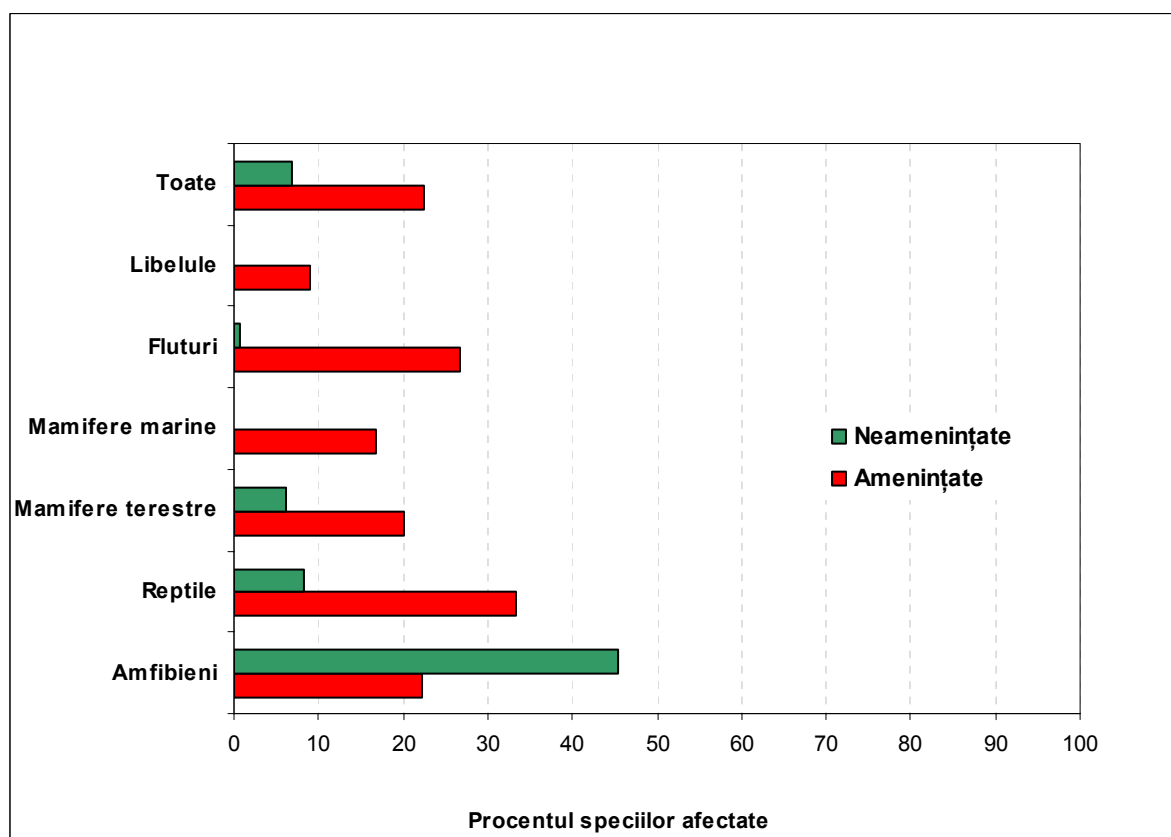
Răspunzând la această preocupare, în decembrie 2008, Comisia a elaborat o comunicare intitulată „Către o strategie comunitară privind speciile invazive”, care subliniază patru opțiuni strategice posibile pentru abordarea amenințărilor legate de speciile invazive. Acestea se bazează pe ierarhia în trei etape recunoscută la nivel internațional conform căreia prevenirea introducerilor nedorite reprezintă abordarea cea mai rentabilă, cea mai eficientă și cea mai puțin dăunătoare pentru mediu, urmată de eradicare acolo unde este cazul sau de izolare/control pe termen lung.

Comunicarea subliniază importanța stabilirii unui sistem de avertizare rapidă pentru schimbul de informații în timp util între țările vecine cu privire la apariția speciilor alogene invazive și pentru cooperarea transfrontalieră în ceea ce privește măsurile de control. Următorul pas constă în elaborarea unei strategii europene privind speciile alogene invazive.

Legendă fotografie *Heracleum mantegazzianum* a devenit o specie invazivă în multe părți ale Europei

Realizări până în prezent

- Comunicarea UE „Către o strategie comunitară privind speciile invazive”, elaborată în 2008, identifică diverse opțiuni strategice în vederea elaborării unei strategii europene privind speciile alogene invazive
- S-a comandat un studiu pentru a se analiza fezabilitatea stabilirii, la nivelul UE, a unui sistem de avertizare rapidă privind speciile alogene invazive
- 38 de milioane de euro din LIFE UE au fost cheltuite pentru eradicarea și controlul speciilor alogene invazive în interiorul și în exteriorul rețelei Natura 2000
- Centrul Comun de Cercetare coordonează în prezent o evaluare a efectelor speciilor invazive asupra ecosistemelor acvatice (și a modului în care aceste specii ar trebui luate în considerare la definirea calității ecologice bune a apelor)
- Au fost lansate mai multe proiecte finanțate prin programele UE pentru cercetare și dezvoltare tehnologică pentru a contribui cu informații la procesul de elaborare a politicilor UE cu privire la speciile alogene invazive, inclusiv DAISIE, ALARM și NOBANIS
- Regulamentul 708/2007 privind utilizarea speciilor alogene în acvacultură a intrat în vigoare în 2007

Legendă grafic Procentul speciilor amenințate și neamenințate afectate în mod negativ de speciile alogene invazive per grupă de specii

OBIECTIVELE 6-8

CONSOLIDAREA ROLULUI UE ÎN COMBATEREA PIERDERII BIODIVERSITĂȚII LA NIVEL MONDIAL

Sprrijinirea biodiversității prin asistența externă a UE

Pentru a fi un partener credibil pe plan internațional, Uniunea Europeană recunoaște faptul că nu este suficient să își concentreze atenția numai asupra biodiversității din interiorul Europei. Este necesar să se abordeze și impactul modelelor europene de consum ridicat asupra restului planetei. În consecință, trei dintre obiectivele Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea sunt legate de rolul Uniunii Europene în combaterea pierderii biodiversității la nivel mondial.

În afară de presiunile pe care le exercită în vederea implementării eficiente la nivel internațional a Convenției privind diversitatea biologică și a altor convenții în materie de biodiversitate, obiectivele respective abordează și aspecte precum comerțul internațional și ecologizarea programelor și politicilor de dezvoltare ale Uniunii Europene.

În cadrul politicii sale de dezvoltare 2007-2013, Uniunea Europeană și-a luat angajamentul de a susține integrarea biodiversității în programele sale de cooperare pentru dezvoltare. Prin urmare, au fost stabilite profiluri de mediu pentru majoritatea țărilor și regiunilor care fac obiectul cooperării externe a UE. Până în prezent au fost alocate aproximativ 133 de milioane de euro pentru biodiversitate în cadrul acestor programe geografice, în primul rând în regiunea Africa Centrală, Etiopia, Malawi, Honduras, Bolivia și Brazilia. Sunt însă necesare eforturi suplimentare. O cauză a nivelului scăzut de utilizare a acestor resurse este faptul că adesea biodiversitatea nu reprezintă o prioritate pentru țările partenere.

Uniunea Europeană a dedicat de asemenea un Program tematic pentru mediu și gestionarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv energia (ENRTP) care a pus la dispoziție mai mult de 114 milioane de euro pentru conservarea biodiversității în ultimii patru ani (2007-2010). În plus, UE contribuie în mod semnificativ la recompletarea celei de-a cincea Facilități globale de mediu (GEF) care furnizează țărilor în curs de dezvoltare fonduri nerambursabile pentru proiectele în domeniul biodiversității, al schimbărilor climatice și al altor probleme de mediu la nivel mondial. A fost alocată o sumă de 1,2 miliarde de dolari pentru proiectele și programele în domeniul biodiversității pentru perioada 2010-2014.

Reducerea impactului comerțului internațional

Odată cu adoptarea Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea, UE și-a dublat din nou eforturile pentru a promova integrarea dimensiunii ecologice în comerțul internațional. Ca parte a Programului privind evaluarea impactului asupra sustenabilității („Sustainability Impact Assessment”, SIA), Comisia efectuează evaluări ale impactului asupra sustenabilității pentru toate acordurile sale regionale și bilaterale de liber-schimb și de parteneriat prevăzute în Asia, Africa și America Latină.

La nivelul UE, Comisia Europeană încurajează statele membre să își stabilească obiectivul de a asigura că 50% din procedurile lor de licitație sunt ecologice. Autoritățile publice din UE cheltuiesc peste 2 000 de miliarde de euro în fiecare an pentru achiziționarea de bunuri și servicii cum ar fi calculatoare, clădiri, hârtie, alimente și servicii de curățenie. Punând accentul pe opțiunile ecologice în cadrul procedurilor lor de licitație, aceste autorități pot exercita în mod colectiv o influență importantă asupra modelelor de consum din Uniunea Europeană și pot determina o cerere mai mare pentru produse și tehnologii ecologice.

În ceea ce privește comerțul internațional în domeniul biodiversității, s-au înregistrat progrese în implementarea Convenției privind comerțul internațional cu specii pe cale de dispariție (CITES) și a Planului de acțiune al UE privind aplicarea legislației, guvernanta și schimburile comerciale în domeniul forestier (FLEGT) adoptat în anul 2003. Pentru a susține eforturile în cadrul acestuia din urmă, UE a propus de asemenea un regulament de stabilire a obligațiilor operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn. Propunerea se bazează pe principiul precauției care prevede ca operatorii vizați să aplice un sistem pentru reducerea la minimum a riscului de a introduce pe piața UE lemn și produse din lemn recoltat ilegal.

Legende fotografii

[Uniunea Europeană oferă fonduri importante pentru conservarea pădurii tropicale](#)

Brotacul cu ochii roșii *Agalychnis callidryas* a devenit un simbol pentru multe campanii de protecție a pădurilor tropicale

Realizări până în prezent

- În cadrul Politicii de dezvoltare a UE (2007-2013), s-au alocat 133 de milioane de euro biodiversității prin programele de asistență externă pentru diferite țări în curs de dezvoltare
- A fost de asemenea alocată suma de 114 milioane de euro biodiversității pe perioada de patru ani 2007-2010 în cadrul Programului tematic pentru mediu și gestionarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv energia (PTMRN)
- Au fost aprobate alte 20 de milioane de euro în cadrul unui Acord de finanțare pentru biodiversitate și pentru managementul zonelor protejate în țările ACP
- Ca parte a Programului privind evaluarea impactului asupra sustenabilității (SIA), Comisia efectuează evaluări ale impactului asupra sustenabilității pentru toate acordurile regionale și bilaterale de liber-schimb și de parteneriat prevăzute
- Comisia și statele membre sunt angajate în mod activ în eforturile de sporire a gradului de sensibilizare și de promovare a punerii în aplicare a Orientărilor de la Bonn privind accesul la resursele genetice și împărțirea avantajelor care decurg din acestea (ABS)
- Uniunea Europeană este angajată în mod activ în punerea în aplicare a Convenției privind comerțul internațional cu speciile pe cale de dispariție (CITES)
- Au fost înregistrate progrese importante în promovarea legislației, guvernanta și schimburile comerciale în domeniul forestier (FLEGT)
- UE continuă să exercite presiuni în vederea implementării efective la nivel mondial a Convenției privind diversitatea biologică și a altor convenții internaționale privind biodiversitatea

OBIECTIVUL 9

SUSȚINEREA ADAPTĂRII BIODIVERSITĂȚII LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Schimbările climatice și biodiversitatea

Există în prezent un larg consens științific și politic potrivit căruia schimbările climatice reprezintă o consecință a activităților umane. Acestea se manifestă prin fenomene meteorologice mai extreme în diferite părți ale lumii, inclusiv prin perioade mai prelungite de secetă, inundații mai frecvente și topirea ghețarilor. Costurile sociale, economice și de mediu ar putea fi enorme.

Schimbările climatice se răsfrâng de asemenea asupra speciilor sălbatice. Conform unei evaluări recente cu privire la 122 de specii de păsări europene larg răspândite, încălzirea climei a avut un impact negativ asupra a 92 de specii, fiind benefică doar pentru 30 dintre acestea. Aceasta indică faptul că pot aștepta schimbări majore în Europa în ceea ce privește biodiversitatea și ecosistemele.

Ecosisteme întregi ar putea fi de asemenea perturbate, iar multe dintre acestea au ajuns deja într-o situație iremediabilă. Însă, atunci când sunt întreținute și utilizate viabil, ecosistemele pot juca un rol important în atenuarea efectelor schimbărilor climatice și pot fi de asemenea utilizate în mod eficient în cadrul măsurilor luate în vederea adaptării la schimbările climatice. Turbăriile, pădurile și zonele umede au capacitatea de a stoca cantități semnificative de carbon, în timp ce dunele și ecosistemele de apă dulce furnizează o protecție naturală împotriva inundațiilor și a creșterii nivelului mărilor.

Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

Combaterea schimbărilor climatice necesită două tipuri de reacții. În primul rând, este necesară reducerea emisiilor de gaze cu efecte de seră. În al doilea rând, se impune stabilirea unor măsuri de adaptare și atenuare pentru a soluționa efectele inevitabile.

În cazul primei situații, cel mai recent inventar SEE al emisiilor de gaze cu efect de seră din statele membre indică faptul că emisiile au scăzut cu 11,3% față de anul 1990. Mai multe țări, îndeosebi statele membre mai noi, și-au redus emisiile în mod substanțial. Prin urmare, per ansamblu, UE-27 a atins mai mult de jumătate din obiectivul unilateral al unei reduceri de 20% până în 2020 exclusiv prin reducerile emisiilor interne și este pe cale de a atinge obiectivele generale de la Kyoto.

Utilizarea naturii pentru atenuarea schimbărilor climatice

În 2009, Comisia a emis o Carte albă privind adaptarea la schimbările climatice. Cartea subliniază importanța menținerii și restaurării integrității ecosistemelor și a dezvoltării unei „infrastructuri verzi” pentru UE, cu ecosisteme sănătoase, interconectate și elemente de peisaj natural. Aceasta subliniază necesitatea unei abordări cuprinzătoare și integrate pentru menținerea și consolidarea ecosistemelor și a bunurilor și serviciilor pe care le furnizează acestea.

Cartea recunoaște faptul că abordările bazate pe ecosisteme sunt pregătite pentru utilizare, accesibile tuturor și rentabile. Menținerea ecosistemelor sănătoase este logică din punct de vedere economic: găsirea unor soluții artificiale pentru a înlocui serviciile oferite în mod gratuit de natură implică dificultăți de ordin tehnic și costuri foarte ridicate.

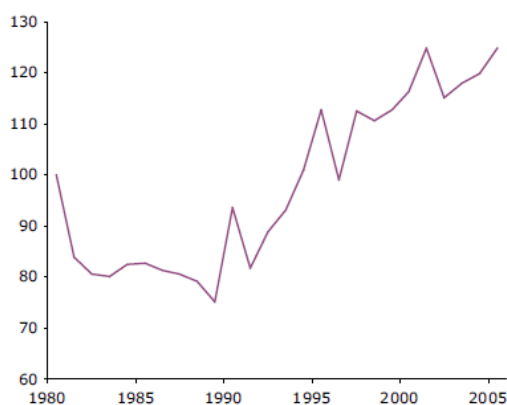
Cu toate acestea, este de asemenea necesar să se garanteze că măsurile de adaptare și atenuare nu sunt în detrimentul biodiversității. În acest sens au fost luate diferite inițiative, inclusiv introducerea unor criterii de sustenabilitate de mediu pentru biocombustibili și biolichide, prevăzute de noua Directivă a UE privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

Legendă fotografie

Potârnichea de tundră *Lagopus lagopus* ar putea fi grav afectată de schimbările climatice

grafic

Impactul schimbărilor climatice asupra populațiilor de păsări larg răspândite a crescut semnificativ în ultimii douăzeci de ani

Realizări până în prezent

- *Mai multe state membre și-au redus deja în mod substanțial emisiile de gaze cu efect de seră*
- *UE în ansamblu a realizat mai bine de jumătate din obiectivul unilateral al unei reduceri de 20% până în 2020 și este pe cale de a atinge obiectivele generale de la Kyoto*
- *UE a invitat la stoparea pierderii suprafețelor împădurite la nivel mondial până cel mai târziu în 2030 și la reducerea defrișării brute a pădurilor tropicale cu cel puțin 50% față de nivelurile actuale până în 2020*
- *În 2009, Comisia a elaborat o Carte albă privind adaptarea la schimbările climatice, care subliniază importanța menținerii și restaurării integrității ecosistemelor*
- *Au fost lansate proiecte de cercetare finanțate de Uniunea Europeană pentru a examina impactul schimbărilor climatice asupra biodiversității*
- *Directiva 2009/28/CE a UE privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile include criterii de sustenabilitate ecologică pentru protejarea biodiversității*

OBIECTIVUL 10

ÎMBUNĂTĂȚIREA SUBSTANȚIALĂ A BAZEI DE CUNOȘTINȚE

Cercetarea în domeniul biodiversității în sprijinul politicii

Înțelegerea complexității biodiversității reprezintă o provocare științifică enormă. Există o necesitate imperativă de a soluționa numeroasele lacune în materie de cunoștințe dacă dorim să înțelegem mai bine relația pe care o avem cu biodiversitatea și serviciile ecosistemice și dependența de acestea. Acest lucru va crea o bază de cunoștințe mai solidă și mai cuprinzătoare pentru sprijinirea politicilor și acțiunilor viitoare. Mai mult, investițiile în programele de monitorizare ecologică pe termen lung, care utilizează tehnologie modernă și asigură accesul la baze de date interoperabile, sunt esențiale pentru sprijinirea cunoștințelor noastre cu privire la impactul biodiversității asupra funcționării ecosistemelor.

În cadrul planului său de acțiune privind biodiversitatea, Uniunea Europeană acordă o atenție deosebită finanțării cercetărilor fundamentale privind biodiversitatea și ecosistemele prin programele-cadru pentru cercetare. Mai mult de 200 de milioane de euro au fost deja alocate proiectelor din domeniul biodiversității în cadrul celui de-al șaselea (2002-2006) și al șaptelea (2007-2013) program-cadru. Rezultatele acestor proiecte, împreună cu investițiile în cercetare realizate de statele membre sunt folosite în mod constant în elaborarea politicii UE privind biodiversitatea.

Pentru a susține în continuare acest proces, în iunie 2010 a fost lansat un Atlas al riscurilor pentru biodiversitate, care reunește în mod exhaustiv rezultatele unei serii de proiecte de cercetare europene. Comisia Europeană și Agenția Europeană de Mediu au creat de asemenea un nou sistem de informații privind biodiversitatea pentru Europa (BISE) al cărui obiectiv general este de a constitui un punct unic de acces la informații, date și cunoștințe solide, actualizate și revizuite *inter pares*, referitoare la biodiversitatea din Europa.

UE promovează de asemenea în mod activ cercetarea în domeniul biodiversității și colectarea de informații la nivel internațional. Acest lucru a contribuit decisiv la consensul comunității internaționale, din iunie 2010, de a înființa o platformă interguvernamentală științifico-politică privind biodiversitatea și serviciile ecosistemice (IPBES) pentru a consolida avizele științifice independente în scopul elaborării de politici la nivel mondial. Uniunea Europeană furnizează de asemenea UNEP 1 milion de euro pentru a facilita înființarea IPBES.

Studiul economiei biodiversității

Dând curs propunerii din 2007 a miniștrilor de mediu G8+5, UE a fost principalul finanțator al unui studiu mondial decisiv pe tema „Economiei ecosistemelor și a biodiversității” (TEEB). Studiul, bazat pe expertiza acumulată la nivel internațional în domeniile științelor naturale, economiei și politicii, evaluează costurile generate de pierderea biodiversității și de declinul subsecvent al serviciilor ecosistemice la nivel global și le compară cu costurile generate de conservarea eficientă și de utilizarea durabilă.

În mai 2008, a fost prezentat un Raport TEEB intermediar cu ocazia reuniunii celei de-a noua conferințe a părților la Convenția privind diversitatea biologică. Acesta a oferit dovezi solide cu privire la pierderile economice importante la nivel mondial și local și efectele asupra bunăstării ființelor umane imputabile pierderii biodiversității și serviciilor ecosistemice, estimate la aproximativ 50 de miliarde de euro pe an.

A doua fază a lucrărilor pentru studiul TEEB a inclus un raport privind fundamentele ecologice și economice și patru rapoarte specifice adresate utilizatorilor finali care se bazează pe acest scenariu de referință. Acestea din urmă oferă informații specifice și orientări pentru factorii de decizie naționali și internaționali, administratorii locali și regionali, pentru societăți, precum și pentru consumatori și cetățeni cu privire la modalitățile de promovare a dezvoltării durabile printr-o mai bună conservare a ecosistemelor și a biodiversității și prin luarea în considerare, încă de la început, a valorii economice a acestora.

- **Realizări până în prezent**

- *78,6 milioane de euro cheltuite în cadrul celui de-al șaselea Program-cadru pentru cercetare al UE (2002-2006) pe proiecte de cercetare în domeniul biodiversității*
- *Alte 199,5 milioane de euro alocate până în prezent în cadrul celui de-al șaptelea Program-cadru pentru cercetare al UE (2007-2013)*
- *Comisia Europeană participă la strategia mondială în continuarea Evaluării ecosistemelor mileniului și este dedicată elaborării unei evaluări regionale pentru Europa utilizând proiectul EURECA lansat de Agenția Europeană de Mediu*
- *Comisia a contribuit decisiv la consensul din 2010 pentru o platformă interguvernamentală științifico-politică privind biodiversitatea și serviciile ecosistemice (IPBES) și contribuie cu 1 milion de euro la facilitarea înființării acesteia*
- *În iunie 2010 a fost lansat un Atlas al riscurilor pentru biodiversitate al UE care reunește rezultatele unei serii de proiecte de cercetare europene*
- *Un nou sistem de informații privind biodiversitatea pentru Europa (BISE) a fost creat cu scopul de a oferi un punct unic de contact pentru datele de interes pentru biodiversitatea din UE*
- *UE este principalul finanțator al studiului mondial „Economia ecosistemelor și a biodiversității (TEEB)” ale cărui rezultate vor contribui în mod decisiv la informarea viitoarelor răspunsuri politice*

Legendă fotografie

Monitorizarea ecologică pe termen lung este esențială pentru susținerea cunoștințelor noastre despre starea biodiversității

MĂSURI DE SPRIJIN

În vederea asigurării unei implementări cât mai eficiente a obiectivelor și acțiunilor Planului de acțiune al UE privind biodiversitatea, acestea sunt sprijinite de măsuri suplimentare care vizează finanțarea, procesul de luare a deciziilor, crearea de parteneriate și creșterea gradului de sensibilizare.

Asigurarea resurselor financiare necesare

Perspectivile financiare ale UE pentru perioada 2007-2013 au creat noi posibilități de cofinanțare a rețelei Natura 2000 și a altor activități în domeniul biodiversității din întreaga UE. În această perioadă, pentru Natura 2000 și biodiversitate urmează să se cheltuiască 836 de milioane de euro din fondul LIFE+, care sprijină acțiuni în domeniul naturii și biodiversității.

Consolidarea procesului de luare a deciziilor în UE

Consolidarea procesului european de luare a deciziilor implică îmbunătățirea coordonării între politicile UE și cele ale statelor membre cu privire la biodiversitate, în special printr-o structură eficientă a guvernantei. Între Comisie și autoritățile naționale se desfășoară întâlniri periodice pentru analiza progreselor înregistrate în privința planului de acțiune privind biodiversitatea și a celor două directive privind natura, asigurându-se un răspuns strategic coordonat în interiorul UE și în cadrul relațiilor cu restul lumii.

Crearea de parteneriate

Comisia Europeană acordă o atenție deosebită creării de parteneriate cu diferite grupuri de părți interesate și a întreprins numeroase inițiative în acest sens. În 2010, aceasta a lansat platforma în domeniul afacerilor și biodiversității (B@B), o aplicație web care sprijină întreprinderile să integreze preocupările privind biodiversitatea în activitățile lor principale și care le permite acestora să găsească soluții la aspectele care afectează biodiversitatea și care au legătură cu sectorul lor de activitate.

Promovarea educației, sensibilizării și participării publicului

Succesul acțiunilor politice ale UE cu privire la biodiversitate depinde de sprijinul cetățenilor. Pentru a marca anul internațional al biodiversității în 2010, Comisia Europeană a lansat, la nivelul UE, o amplă campanie de comunicare și promovare pe tema biodiversității. Scopul principal al campaniei, care pornește de la sloganul „Biodiversitatea – suntem cu toții implicați”, a fost de a-i familiariza pe cetățenii europeni cu problemele cauzate de pierderea biodiversității și efectele pe care aceasta le poate avea asupra vieții lor cotidiene. Campania ilustrează de asemenea acțiunile pe care fiecare le poate întreprinde pentru a contribui la stoparea acest declin.

Bibliografie suplimentară

Site-ul web al Comisiei Europene cu privire la natură și biodiversitate
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Planul de acțiune al UE privind biodiversitatea din 2006 și evaluarea 2010
http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/index_en.htm

Situația de referință a biodiversității în UE pentru anul 2010
<http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline/>

Sistemul european de informații privind biodiversitatea (BISE)
www.biodiversity.europa.eu

Rapoartele privind economia ecosistemelor și a biodiversității (TEEB):
http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm

Rețeaua Natura 2000
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

Comisia Europeană

Planul de acțiune al UE privind biodiversitatea: Evaluare 2010

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene

2010 – 36 pp – 21 x 21 cm

ISBN xxxxx

DOI xxxxx

Exemplare ale prezentei publicații sunt disponibile în limita stocului la adresa:
European Commission
Directorate- General Environment
Information Centre (BU-9 0/11)
B-1049 Bruxelles
<http://bookshop.eu/>

Surse foto: